

На основу члана 17. став 5. и члана 18. став 4. Закона о метрологији („Службени гласник РС”, број 15/16),

Министар привреде доноси

ПРАВИЛНИК

о националним еталонима

"Службени гласник РС", бр. 18 од 9. марта 2018, 3 од 15. јануара 2021.

Члан 1.

Овим правилником ближе се прописују услови и начин утврђивања испуњености услова за признавање еталона Републике Србије (у даљем тексту: национални еталон), начин провере испуњавања тих услова, услови и начин именовања носилаца националних еталона, услови и начин коришћења националних еталона, садржај одлуке о проглашењу националног еталона и именовању носиоца националног еталона, услови и начин укидања одлуке о проглашењу националног еталона и именовању носиоца националног еталона.

Члан 2.

Поједини изрази који се употребљавају у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) област/подобласт је област/подобласт метрологије у којој се проглашава национални еталон који служи за обезбеђење следивости у Републици Србији;
- 2) референтна вредност мерене величине је најбоље процењена вредност величине добијена у мерном систему за њену реализацију, и то може бити средња вредност низа поновљених мерења еталоним, називна вредност или друго;
- 3) мерна несигурност је ненегативни параметар који карактерише расипање вредности величине које се разумно могу приписати мереној величини, на основу коришћених информација;
- 4) Међународни биро за тегове и мере (у даљем тексту: BIPM) је међународна међувладина организација за метрологију у којој признате националне метролошке институције земаља чланица обезбеђују следивост, објављују могућност еталонирања и мерења и у којој се налази база регистрованих кључних и допунских међулабораторијских поређења;
- 5) CIPM MRA је споразум о међународном признавању националних еталона, могућности еталонирања и мерења и исправа о еталонирању издатих од стране националних метролошких институција, успостављен од стране BIPM на основу овлашћења из Метарске конвенције;
- 6) Могућност еталонирања и мерења (Calibration and Measurement Capability), је међународно призната могућност еталонирања и мерења употребом националног еталона у оквиру CIPM MRA објављена у KCDB бази BIPM;
- 7) Међулабораторијско поређење је организовање, извођење и вредновање могућности еталонирања и мерења у две или више лабораторија у складу са унапред утврђеним и договореним условима. Међународна међулабораторијска поређења највишег нивоа су кључна поређења, допунска поређења, пилот студије, билатерална и мултилатерална поређења у одређеној области/подобласти у оквиру BIPM, регионалних метролошких организација и одговарајућих међународних организација.

Други изрази који се употребљавају у овом правилнику, а нису дефинисани у ставу 1. овог члана, имају значење дефинисано законом којим се уређује метрологија у Републици Србији.

Члан 3.

Еталон који се признаје као национални еталон мора да испуњава следеће услове:

- 1) има најбоље метролошке карактеристике у Републици Србији;
- 2) представља реализацију дефиниције дате величине са наведеном референтном вредношћу величине и придруженом мерном несигурношћу тако да служи као основа за обезбеђење следивости за резултате мерења у Републици Србији;
- 3) следив је до међународног еталона или националних еталона других држава са одговарајућим метролошким карактеристикама, односно поседује уверења о еталонирању које је издао ВІРМ или друга међународно призната метролошка организација или инострана национална метролошка институција надлежна за националне еталоне у складу са СІРМ МРА.

Члан 4.

Свако правно лице регистровано у Републици Србији у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката може бити именовано као носилац националног еталона, ако има:

- 1) најмање пет година активног рада у предметној области/подобласти метрологије из одговарајуће области мерења у којој се остварује следивост преко националног еталона;
- 2) најмање два запослена у радном односу на неодређено време, са стеченим најмање високим образовањем у оквиру образовно научног поља техничко-технолошких наука или природно-математичких наука на студијама другог степена (дипломске академске студије мастер, специјалистичко академске студије, специјалистичко струковне студије, односно завршене основне студије у трајању од најмање четири године), који раде на пословима у вези са националним еталоном за који се тражи именовање;
- 3) одговарајући простор и опрему за чување, одржавање и унапређивање метролошких карактеристика националног еталона;
- 4) усвојен план рада или стратегију развоја за најмање три године, прихваћену од стране Дирекције за мере и драгоцене метале;
- 5) план обезбеђења следивости националног еталона до међународног еталона или националних еталона других држава укључујући и план учешћа у кључним или допунским поређењима у складу са СІРМ МРА споразумом;
- 6) акредитацију према стандарду за рад лабораторија за еталонирање SRPS ISO/IEC 17025 документовану актом о акредитацији који укључује предметни обим акредитације и друге информације.

Члан 5.

Проглашење националног еталона и именовање носиоца тог националног еталона врши се на основу писаног захтева (у даљем тексту: Захтев), у складу са законом којим се уређује метрологија.

Захтев садржи нарочито податке о:

- 1) пословном имену, односно називу и адреси седишта, организационој структури и претежној делатности подносиоца Захтева;
- 2) називу и метролошким карактеристикама еталона на који се Захтев односи;
- 3) акредитацији подносиоца Захтева према стандарду SRPS ISO/IEC 17025, укључујући обим акредитације, датум додељивања сертификата о акредитацији и датум важења обима акредитације;
- 4) стручној оспособљености и радном искуству запослених и ангажованих лица који обављају послове који се односе на чување, одржавање и унапређивање метролошких карактеристика еталона на који се Захтев односи;
- 5) техничким капацитетима, опреми, простору и локацији на којој ће се чувати, одржавати и унапређивати метролошке карактеристике еталона.

Уз Захтев, подносилац Захтева дужан је да поднесе доказе којима се доказује испуњеност захтева из чл. 3. и 4. овог правилника, осим доказа из члана 4. тачка б) овог правилника који орган прибавља по службеној дужности, као и доказ о плаћеној републичкој административној такси, у складу са законом.*

*Службени гласник РС, број 3/2021

Члан 6.

Провера испуњености прописаних услова за признавање националног еталона и именовање носиоца националног еталона спроводи се прегледом достављене документације према захтевима из чл. 3. и 4. овог правилника и реализацијом додатне провере код подносиоца Захтева.

Приликом провере испуњености прописаних услова за именовање носиоца националног еталона могу се узети у обзир и подаци у вези са могућностима еталонирања и мерења, објављеним стручним радовима, међулабораторијским поређењима, годишњим плановима и извештајима о раду, међународним и националним публикацијама, активностима у истраживачком и иновативном пољу, мишљењима Техничког комитета EURAMET, као и подаци објављени на званичном сајту подносиоца Захтева и други релевантни подаци.

О провери услова сачињава се записник који садржи:

- 1) податке о подносиоцу Захтева;
- 2) податке о националном еталону и његовим метролошким карактеристикама, референтној вредности и мерној несигурности реализације, као и адреси локације националног еталона;
- 3) податке о начину провере испуњености услова за признавање националног еталона и именовање носиоца националног еталона;
- 4) објективне доказе уз навођење докумената и чињеница које се могу сматрати прихватљивим за сваки појединачни захтев из чл. 3. и 4. овог правилника;
- 5) препоруку за проглашење националног еталона и именовање носиоца националног еталона, ако је примењиво.

Члан 7.

Одлука о проглашењу националног еталона и именовању носиоца националног еталона (у даљем тексту: Одлука) садржи:

- 1) назив националног еталона који се признаје за одређену величину, основне метролошке карактеристике, референтну вредност и мерну несигурност реализације те величине;
- 2) намену националног еталона;
- 3) обавезу носиоца националног еталона да развија, чува, одржава и усавршава национални еталон који се признаје, као и да обезбеђује његову следивост до међународног нивоа;
- 4) одредбу о престанку важења раније донете Одлуке за исту величину, ако је примењиво;
- 5) пословно име, назив и адресу седишта правног лица које се именује за носиоца националног еталона, адресу локације националног еталона и обавезу именованог носиоца у смислу обезбеђења следивости до међународног нивоа;
- 6) рок важења одлуке.

Члан 8.

Именовани носилац националног еталона користи национални еталон за:

- 1) обезбеђење следивости резултата мерења до међународног нивоа;
- 2) обезбеђење следивости резултата мерења у Републици Србији;
- 3) учешће у међулабораторијским поређењима највишег нивоа ради потврђивања могућности еталонирања и мерења;
- 4) објављивање потврђених могућности еталонирања и мерења на међународном нивоу;
- 5) унапређење могућности еталонирања и мерења.

Именовани носилац националног еталона користи национални еталон, под условом да:

- 1) континуирано испуњава захтеве овог правилника и омогућава редовну годишњу проверу испуњености услова за именовање;
- 2) континуирано спроводи мерења и истраживачке активности у области/подобласти за коју је проглашен национални еталон;
- 3) прати метролошке потребе и развој у области/подобласти за коју је проглашен национални еталон;
- 4) преузме обавезу учествовања у развијању и унапређењу техничких прописа и докумената везаних за област/подобласт у којој је проглашен национални еталон;
- 5) преузме обавезу учествовања у раду одговарајућих међународних метролошких организација;
- 6) води и чува записе о свим активностима које се односе на национални еталон и чини их доступним на захтев представника Дирекције за мере и драгоцене метале и других заинтересованих лица;
- 7) доставља Дирекцији за мере и драгоцене метале годишњи извештај о чувању, одржавању и унапређивању метролошких карактеристика националног еталона, као и о другим

активностима везаним за национални еталон и унапређење могућности еталонирања и мерења у области/подобласти.

Члан 9.

Након доношења Одлуке, може се закључити уговор са именованим носиоцем националног еталона о регулисању узајамних односа и начину коришћења националног еталона.

Члан 10.

Ако се утврди да именовани носилац националног еталона не чува, не одржава или не унапређује метролошке карактеристике националног еталона у складу са одредбама овог правилника, може се одредити рок за отклањање утврђене неправилности који не може бити дужи од 12 месеци и/или донети одлука о привременом или трајном укидању Одлуке.

Одлука може бити укинута и на захтев именованог носиоца националног еталона.

Члан 11.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о условима за признавање националних еталона („Службени гласник РС”, број 70/11).

Члан 12.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-186/2017-07

У Београду, 2. марта 2018. године

Министар,

Горан Кнежевић, с.р.